

ANALELE UNIVERSITĂȚII DIN BUCUREȘTI - SERIA DREPT**Corelarea standardelor de calitate și etică academică în cercetarea științifică doctorală juridică¹****Prof. univ. dr. Corneliu-Liviu Popescu***Profesor de Drept internațional, european și comparat
Universitatea Paris 1 Panteon-Sorbona - Colegiul Juridic de Studii Europene*

Rezumat: Cele 4 lucrări de cercetare științifică (3 comunicări științifice și 1 articol) care trebuie întocmite și publicate de un student doctorand în domeniul Științe juridice în timpul programului individual de cercetare științifică (având durata normală de 3 ani și durata maximă de excepție de 5 ani) trebuie să fie din cadrul temei tezei de doctorat, altfel calitatea tezei poate fi afectată, scopul lor fiind de a îl ajuta pe doctorand să întocmească teza de doctorat, iar nu de a îi impune cercetări suplimentare, fără legătură cu tema tezei sale. Doctorandul poate integra în teza de doctorat rezultatele cercetărilor sau chiar în integralitate cele 4 lucrări de cercetare științifică întocmite și publicate în timpul programului de studii universitare de doctorat, întrucât cerința originalității cunoașterii științifice rezultate din doctoratul științific se verifică prin raportare la teza de doctorat privită nu izolat, ci ca rezultat al cercetării științifice derulate în timpul studiilor universitare de doctorat. Pentru respectarea interdicției autoplagiatului, doctorandul trebuie: să indice în cadrul fiecăreia dintre cele 4 lucrări de cercetare științifică faptul că a fost întocmită în cadrul programului doctoral; să citeze, în teza de doctorat, respectivele lucrări de cercetare științifică ale sale; să nu folosească, ulterior obținerii titlului științific de doctor, în vederea parcurgerii unei cariere universitare sau de cercetare științifică, respectivele 4 lucrări de cercetare științifică în mod distinct (în plus) față de teza de doctorat. Pentru respectarea individualității tezei de doctorat, precum și pentru evitarea complezenței ori abuzului academic, cele 4 lucrări de cercetare științifică trebuie să îl aibă pe doctorand ca autor unic, fiind cu atât mai grave situațiile în care coautorul ar fi conducătorul de doctorat sau o altă persoană având autoritate asupra doctorandului.

Cuvinte cheie: Științe juridice, cercetare doctorală, teză de doctorat, calitatea cercetării științifice, etică academică.

¹ Prezentul articol este realizat în cadrul unui proiect individual de cercetare științifică desfășurat în cadrul Institutului Juridic Francofon Doctoral și Postdoctoral al Colegiului Juridic de Studii Europene al Universității Paris 1 Panteon-Sorbona și al Școlii Doctorale de Drept a Facultății de Drept a Universității din București, finanțat personal de autor. Autorul mulțumește colegelor profesoare și colegilor profesori de Drept și/sau specialiști/specialiști în etică academică de la universități din Belgia, Canada, Elveția, Franța și Italia pentru informațiile și opiniile din discuțiile purtate privind situația din domeniul universitar juridic din statele respective. Opiniile exprimate în cadrul prezentului articol sunt exclusiv ale autorului, fără a reflecta neapărat poziția structurilor în cadrul căreia cercetarea a fost realizată.

Correlating quality standards and academic ethics standards in legal doctoral scientific research

Abstract: *The 4 scientific research papers (3 scientific conferences and 1 article) to be prepared and published by a doctoral student in Legal Sciences during the individual scientific research program (with a normal duration of 3 years and a maximum exceptional duration of 5 years) it must be within the theme of the doctoral thesis, otherwise the quality of the thesis may be affected, their purpose being to help the doctoral student to prepare the doctoral thesis, and not to impose to him additional research, unrelated to the topic of his thesis. The doctoral student can integrate in the doctoral thesis the results of the research or even in full the 4 scientific research papers drawn up and published during the doctoral study program, since the requirement of originality of the scientific knowledge resulting from the scientific doctorate is verified by reference to the doctoral thesis considered not isolated, but as a result of the scientific research carried out during doctoral studies. In order to comply with the prohibition of self-plagiarism, the doctoral student must: indicate in each of the 4 scientific research papers that it was drawn up within the doctoral program; cite, in the doctoral thesis, his respective scientific research papers; not to use, after obtaining the scientific title of doctor, for the purpose of pursuing a university or scientific research career, those 4 scientific research papers distinctly (in addition to the doctoral thesis). In order to respect the individuality of the doctoral thesis, as well as to avoid academic complacency or abuse, the 4 scientific research papers must have the PhD candidate as sole author, and it is all the more serious the situations in which the co-author would be the doctoral supervisor or another person having authority over the doctoral student.*

Key words: *Legal Sciences, Doctoral research, Doctoral thesis, Quality of scientific research, Academic ethics.*

ASPECTE INTRODUCTIVE

Standardele naționale minimale de calitate pentru acordarea titlului științific de doctor în domeniul Științelor juridice impun doctorandului ca, pe parcursul desfășurării studiilor universitare de doctorat, să realizeze 4 lucrări de cercetare științifică: 3 comunicări științifice prezentate la conferințe, apoi publicate sub egida organizatorilor acestora, precum și 1 articol publicat într-o revistă științifică.

Ne propunem să analizăm două aspecte: corelarea acestor lucrări de cercetare științifică cu tema tezei de doctorat (I) și implicarea altor persoane, în special a conducătorului de doctorat ori a altor persoane având autoritate asupra doctorandului, în realizarea lor (II).

I. ORIGINALITATEA TEZEI DE DOCTORAT ÎN DOMENIUL ȘTIINTELOR JURIDICE

Art. 158 alin. (6) din Legea nr. 1/2011 a educației naționale² prevede că "doctoratul științific are ca finalitate producerea de cunoaștere științifică originală, relevantă internațional, pe baza unor metode științifice". La rândul său, art. 4 lit. e) din Codul studiilor universitare de doctorat, aprobat prin HG nr. 681/2011 privind aprobarea Codului studiilor

² Publicată în *Monitorul oficial al României*, partea I, nr. 18 din 10.01.2011, cu modificările ulterioare.

universitare de doctorat³, definește teza de doctorat drept *"lucrarea științifică originală elaborată de către un student-doctorand în cadrul studiilor universitare de doctorat, condiție legală pentru obținerea titlului de doctor"*.

Din perspectiva originalității cercetării doctorale, reflecția noastră vizează pe de o parte calitatea tezei de doctorat (A), iar, pe de altă parte, respectarea eticii academice din perspectiva interdicției autoplagiatului (B).

A. Calitatea tezei de doctorat Norme, texte și soluții legislative

Necesitatea calității studiilor universitare de doctorat (incluzând teza de doctorat cu care acestea se finalizează) este prevăzută expres în art. 170 alin. (1) din Legea nr. 1/2011 a educației naționale și în art. 2 lit. b) din Codul studiilor universitare de doctorat.

Prin anexa nr. 24 la Ordinul Ministrului Educației Naționale nr. 5110/2018 privind aprobarea standardelor naționale minime pentru acordarea titlului de doctor⁴ au fost fixate standardele naționale minime pentru acordarea titlului științific de doctor în domeniul Științe juridice:

"În vederea acordării titlului de doctor este necesară îndeplinirea următoarelor standarde minime:

1. doctorandul să fi participat la cel puțin trei manifestări științifice organizate de instituțiile organizatoare de doctorat și să fi publicat rezultatele cercetărilor în publicațiile organizatorilor conferințelor, dovedite prin programul conferinței;

2. publicarea a cel puțin un articol în reviste indexate în baze de date internaționale (BDI)".

Nu punem în discuție oportunitatea acestui standard. Ca o paranteză, în opinia noastră, acest standard este excesiv și neavenit, fiind rezultatul unei concepții fundamentale greșite despre doctorat. Doctoratul nu este finalizarea, încununarea, unei cariere de cercetare științifică, ci el este al treilea ciclu al studiilor universitare, potrivit art. 158 alin. (1) din Legea nr. 1/2011 a educației naționale. Doctorandul este atât student, cât și - pe durată determinată - cadru didactic sau cercetător științific pe prima treaptă a unei posibile cariere universitare sau de cercetare științifică. Cu teza de doctorat abia începe o carieră universitară sau de cercetare științifică, nu se termină o asemenea carieră. Prin urmare, înainte de obținerea titlului științific de doctor nu este necesar ca o persoană să fie validată de comunitatea științifică, prin prezentări și publicații cotate internațional. Pașaportul pentru această lume a științei este tocmai titlul de doctor în științe și teza de doctorat care stă în spatele ei. De aceea, asemenea standarde pot fi impuse abia după obținerea titlului de doctor, pentru cei care doresc să facă o carieră în învățământul superior sau în cercetarea științifică, dar nu pentru însuși obținerea titlului de doctor. Ceea ce se poate impune - și este bine să se impună - doctoranzilor este participarea la conferințe și întâlniri metodologice cu alți doctoranzi. alți conducători de doctorat și alți cercetători, unde să își prezinte stadiul cercetărilor și să expună problemele metodologice pe care le-a întâlnit, așa încât să beneficieze de experiența altor conducători, cercetători și doctoranzi decât cei cu care colaborează în mod obișnuit, dar fără ca acest lucru să conducă obligatoriu la publicarea unei lucrări.

³ Publicată în *Monitorul oficial al României*, partea I, nr. 551 din 03.08.2011, cu modificările ulterioare.

⁴ Publicat în *Monitorul oficial al României*, partea I, nr. 817 din 24.09.2018.

Întrebarea care se pune este dacă cele 4 lucrări de cercetare științifică, de întocmit și publicat de doctorand pe parcursul studiilor universitare de doctorat, pot avea / trebuie să aibă sau nu legătură cu tema tezei de doctorat, iar, în caz afirmativ, dacă pot fi sau nu integrate în teza de doctorat.

Litera textului redat *supra* nu distinge, așa încât, cel puțin la prima vedere, nici interpretul nu poate să o facă. Ar fi posibil ca aceste lucrări de cercetare științifică (sau măcar unele dintre ele), întocmite în timpul studiilor universitare doctorale, să aibă legătură cu tema tezei de doctorat și, în consecință, să fie integrate în aceasta, după cum tot posibilă ar fi și soluția opusă, negativă. Decizia, într-un sens sau altul, ar putea fi luată de școala doctorală ori, în lipsă, de fiecare conducător de doctorat, cu avizul comisiei de îndrumare, împreună cu doctorandul. Riscul este ca acest mod de interpretare să nu fie împărțit de comisia de susținere a tezei de doctorat sau de structurile centrale care validează și acordă titlul de doctor (CNATDCU, ministrul Educației), consecința putând fi dezastruoasă pentru doctorand.

În opinia noastră, standardele naționale sunt fixate din perspectiva calității tezei de doctorat, deci ele trebuie interpretate prin raportare la această finalitate. Or, dacă avem în vedere această finalitate, concluzia este că, în mod normal, cele 4 lucrări de cercetare științifică trebuie să fie în legătură cu tema tezei de doctorat.

Astfel, pe de o parte, cele 4 lucrări științifice se întocmesc și se publică în timpul programului de studii universitare de doctorat, mai exact în cadrul dimensiunii acestuia reprezentată de programul individual de cercetare științifică, în conformitate cu art. 159 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 1/2011 a educației naționale. Scopul programului individual de cercetare științifică este redactarea tezei de doctorat. Cele 4 lucrări științifice nu reprezintă finalitatea programului, ci numai mijloace pentru atingerea finalității programului, care rămâne redactarea tezei de doctorat. Or, pentru a fi cu adevărat de folos doctorandului, în cadrul programului individual de cercetare științifică, respectivele 4 lucrări științifice trebuie să fie din cadrul temei tezei de doctorat.

Pe de altă parte, programul de studii universitare de doctorat este conceput pe o durată scurtă, în mod normal de 3 ani, care poate fi prelungită cu până la 2 ani, deci ajungându-se la un maxim de 5 ani, potrivit art. 159 alin (3) din Legea nr. 1/2011 a educației naționale și art. 12 tezele I și a II-a din Legea nr. 288/2004 privind organizarea studiilor universitare⁵. Este vorba de o perioadă totuși scurtă (mai ales cea calificată drept ordinară, interpretarea raportându-se la regulă, iar nu la excepție), în care doctorandul trebuie să redacteze și publice 4 lucrări de cercetare științifică și să redacteze, să predea și să susțină public și teza de doctorat. Dacă respectivele 4 lucrări științifice nu ar fi din tema tezei de doctorat, deci nu ar avea legătură cu aceasta, nu numai că nu l-ar ajuta pe doctorand (contravenind menirii programului individual de cercetare științifică, așa cum am arătat *supra*), ci chiar l-ar stânjeni pe doctorand, obligându-l ca, într-o perioadă scurtă, să facă atât cercetări și să redacteze teza de doctorat, cât și să facă cercetări fără legătură cu tema tezei sale și să publice 4 lucrări științifice distincte. Acest lucru ar diminua calitatea tezei de doctorat, reducând din timpul necesar cercetării temei tezei de doctorat, ceea ce contravine finalității acestor standarde, care sunt standarde de calitate. Altfel spus, ar fi absurd ca standardele de calitate să ducă la diminuarea calității. Facem precizarea că există și alte perioade incluse în durata studiilor universitare doctorale: perioada de grație pentru finalizarea și susținerea publică a tezei de doctorat, de maximum 2 ani - art. 40 alin. (1) din

⁵ Publicată în *Monitorul oficial al României*, partea I, nr. 614 din 07.07.2004, cu modificările ulterioare.

Codul studiilor universitare de doctorat; perioada de amânare a susținerii tezei, de maximum 4 ani - art. 12 teza finală din Legea nr. 288/2004 privind organizarea studiilor universitare (cu precizarea că, împreună, aceste două perioade nu pot depăși 4 ani); perioada de refacere sau completare a tezei de doctorat, în urma calificativului "nesatisfăcător" acordat de comisia de doctorat sau a invalidării tezei de doctorat de CNATDCU - art. 168 alin. (6) și alin. (8) din Legea nr. 1/2011 a educației naționale. Aceste perioade însă sunt posterioare programului de studii universitare de doctorat (care, cu tot cu prelungiri, poate ajunge doar la 5 ani, făcând ca în total studiile de doctorat să poată dura 9 ani sau, în cazul refacerii tezei de doctorat, chiar mai mult). Cele 4 lucrări științifice trebuie însă întocmite și publicate în timpul programului individual de cercetare științifică (având durata normală de 3 ani și durata maximă de 5 ani), altfel doctorandul este exmatriculat.

Din analiza celor 35 de standarde naționale minime specifice pe domeniile de doctorat, figurând în anexele la Ordinul Ministrului Educației Naționale nr. 5110/2018 privind aprobarea standardelor naționale minime pentru acordarea titlului de doctor, rezultă că în 17 standarde specifice privind domeniile de doctorat se prevede expres, sub o formă sau alta, că lucrările de cercetare științifică impuse de aceste standarde și care trebuie întocmite și prezentate / publicate în timpul programului de studii universitare de doctorat sunt (unele sau toate) din cadrul temei tezei de doctorat.

Există astfel următoarele situații:

- "*publicațiile doctorandului trebuie să fie în domeniul de doctorat și în concordanță cu tema tezei de doctorat*" - inginerie civilă și management (pct. 2 din anexa nr. 6 la Ordin);

- "*articolele să cuprindă date prezentate în teza de doctorat*" - inginerie chimică, inginerie medicală, știința materialelor și nanomateriale (pct. 1.b din anexa nr. 8 la Ordin);

- "*publicarea in extenso a minimum două lucrări, din tematica tezei [...]*" - inginerie electrică (pct. 1 din anexa nr. 9 la Ordin);

- "*[...] minimum patru lucrări publicate, din tematica tezei [...]*" și "*[...] cel puțin două dintre lucrările publicate din tematica tezei*" - electronică, telecomunicații și nanotehnologie (pct. 1 și pct. 3 din anexa nr. 11 la Ordin);

- "*publicarea a cel puțin trei articole din tematica tezei*" - inginerie geologică, inginerie geodezică, mine, petrol și gaze (pct. 1 partea introductivă din anexa nr. 12 la Ordin);

- "*publicarea in extenso a minimum trei lucrări, din tematica tezei [...]*" și "*[...] cel puțin două dintre lucrările publicate din tematica tezei [...]*" - ingineria resurselor vegetale și animale (pct. 1 și pct. 2 din anexa nr. 14 la Ordin);

- "*articolele trebuie să fie corelate cu tematica tezei*" - inginerie mecanică, mecatronică și robotică (pct. 2 din anexa nr. 17 la Ordin);

- "*publicarea sau acceptarea spre publicare [...] a cel puțin două lucrări din tematica tezei [...]*" - ingineria mediului (pct. 1 din anexa nr. 18 la Ordin);

- "*publicarea sau acceptarea spre publicare [...] a minimum două articole în domeniul tezei de doctorat [...]*" - biologie și biochimie (pct. 1 din anexa nr. 19 la Ordin);

- "*publicarea [...] a cel puțin trei articole științifice, care să conțină rezultate din conținutul tezei [...]*" - medicină (pct. 1 partea introductivă din anexa nr. 20 la Ordin);

- "*publicarea [...] a minimum trei articole științifice din tematica tezei [...], din care unul dintre cele trei articole științifice poate fi echivalat cu o cerere de brevet de invenție național înregistrată la OSIM, din tematica tezei*" - medicină veterinară (pct. 1 din anexa nr. 21 la Ordin);

- *"publicarea rezultatelor din teza de doctorat [...]" - farmacie (pct. 1 partea introductivă din anexa nr. 23 la Ordin);*
- *"atât comunicările, cât și articolele științifice publicate trebuie să reprezinte părți din teză (indicate prin note de subsol în conținutul tezei de doctorat) sau să cuprindă rezultate ale cercetării realizate în cadrul cercetării doctorale" - filologie (pct. 3 din anexa nr. 29 la Ordin);*
- *"minimum un articol științific din tematica cercetării doctorale să fie publicat sau acceptat spre publicare [...]" și "minimum o lucrare prezentată la conferințe de specialitate din tematica cercetării doctorale [...]" - filosofie (pct. 1 și pct. 2 din anexa nr. 30 la Ordin);*
- *"[...] lucrările publicate/comunicate trebuie să conțină rezultate din teza de doctorat"*
- *istorie și studii culturale (pct. 4 din anexa nr. 31 la Ordin);*
- *"autorul a participat cu cel puțin două comunicări la manifestări științifice / școli de vară ale doctoranzilor (ca rezultate parțiale ale propriilor cercetări), iar acestea au fost publicate în volumele colective ale acestor manifestări" - teologie (pct. 3 din anexa nr. 32 la Ordin);*
- *"doctorandul să facă dovada că tema de cercetare și fragmente din textul lucrării au făcut deja obiectul publicării in extenso [...] a minimum trei articole [...]" - arhitectură și urbanism (pct. 1 din anexa nr. 33 la Ordin).*

Prin urmare, nu numai că nu există o incompatibilitate de principiu ca lucrările de cercetare științifică realizate în timpul studiilor universitare de doctorat să fie din cadrul temei tezei de doctorat, dar există multe situații (în 17 domenii specifice de doctorat din totalul celor 35, adică aproape jumătate) în care acest lucru este impus în mod expres. Faptul că această cerință nu figurează expres în domeniul Științe juridice nu poate duce, în opinia noastră, la concluzia că aici ar exista o interdicție, ci că ar fi posibile ambele soluții (adică respectivele lucrări să aibă ori să nu aibă legătură cu tema tezei de doctorat), spre prima soluție conducând însă interpretarea teleologică.

În concluzie, noi considerăm că, deși interpretarea literei textului, care nu distinge, ar face posibilă oricare dintre cele 2 soluții (cele 4 articole să aibă sau să nu aibă legătură cu tema tezei de doctorat), finalitatea textului conduce la soluția că, pentru a nu afecta calitatea tezei de doctorat, deci pentru a nu avea un rol contrar celui pe care și l-au propus, standardele naționale minimale în domeniul Științe juridice au în vedere 4 lucrări de cercetare științifică din cadrul temei tezei de doctorat, realizate și publicate în timpul programului individual de cercetare științifică, iar nu lucrări care să nu aibă legătură cu tema tezei de doctorat.

Recunoașterea celor 4 lucrări de cercetare științifică drept lucrări realizate în cadrul programului individual de cercetare științifică se face de conducătorul de doctorat, cu avizul consultativ al comisiei de îndrumare, după publicarea fiecărei lucrări. Evident, este de dorit ca, înainte de prezentarea la conferința științifică ori de predarea spre publicare în revistă, doctorandul să obțină acordul conducătorului de doctorat și avizul comisiei de îndrumare, pentru a nu exista riscul ca, posterior publicării, respectiva lucrare științifică să nu îi fie recunoscută în cadrul programului doctoral.

B. Autoplăgiatul în teza de doctorat

După ce am stabilit că, având în vedere finalitatea standardelor naționale minimale de a asigura calitatea tezelor de doctorat, în opinia noastră cele 4 lucrări de cercetare științifică întocmite și publicate în cadrul programului de studii universitare de doctorat trebuie să fie din cadrul temei tezei de doctorat, se naște întrebarea dacă și în ce măsură aceste lucrări de

cercetare științifică, deja publicate de doctorand, pot fi sau nu integrate în teza de doctorat, iar, în caz afirmativ, în ce proporție, adică numai concluziile ori se poate ajunge chiar la integrarea în integralitate.

Cu caracter preliminar, este evident că, inclusiv în cazul integrării în integralitate în teza de doctorat a celor 4 lucrări de cercetare științifică anterior publicate de doctorand (și sub rezerva ca acesta să fie autor unic, așa cum vom arăta *infra*), nu se pune nicio problemă de plagiat. Art. 4 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 206/2004 privind buna conduită în cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și inovare⁶ definește plagiatul ca reprezentând ”*expunerea într-o operă scrisă sau o comunicare orală, inclusiv în format electronic, a unor texte, expresii, idei, demonstrații, date, ipoteze, teorii, rezultate ori metode științifice extrase din opere scrise, inclusiv în format electronic, ale altor autori, fără a menționa acest lucru și fără a face trimitere la sursele originale*”. Fiind vorba de unul și același autor (doctorandul), lipsește o cerință esențială, deci plagiatul este exclus.

În măsura în care am interpretat standardele naționale minimale ca referindu-se la 4 lucrări de cercetare științifică întocmite și publicate de doctorand în cadrul temei tezei de doctorat, este de bun-simț că ajungem la concluzia că respectivele lucrări anterioare, fiind realizate în cadrul programului individual de cercetare științifică, în vederea redactării tezei de doctorat, pot și trebuie să fie preluate de doctorand în teza sa. Ar fi absurd ca doctorandul să nu poată integra, în propria sa teză de doctorat, cercetările științifice proprii, făcute de el în cadrul propriului program doctoral, conceput să îl pregătească pentru redactarea tezei de doctorat. Doctorandul nu are nici cum să ignore rezultatele cercetărilor sale în materie (ar însemna că le-a făcut degeaba, deci că programul doctoral este inutil), nici cum să fie forțat să ajungă în teză la alte concluzii (ar însemna că este o ființă duală din punct de vedere științific), cu excepția unor situații excepționale (modificarea legislației, un revirement jurisprudențial, evoluția doctrinei sau chiar a propriilor concepții).

Nu vedem absolut nicio problemă ca doctorandul să nu se limiteze la a prelua în teză doar concluziile lucrărilor sale realizate în cadrul programului său individual de cercetare științifică, el putând integra în integralitate - conținut și formă (cu micile ajustări de formă strict necesare) - lucrările sale anterioare.

Cerința originalității, impusă de art. 158 alin. (6) din Legea nr. 1/2011 a educației naționale și de art. 4 lit. e) din Codul studiilor universitare de doctorat, este respectată. Aceste norme juridice precizează clar că originalitatea se referă la cunoașterea științifică produsă de doctoratul științific, iar nu strict de teza de doctorat, respectiv că teza de doctorat este o lucrare științifică originală elaborată în cadrul studiilor universitare de doctorat. Altfel spus, originalitatea trebuie să existe nu la nivelul tezei de doctorat primate izolat, ci la nivelul tezei de doctorat văzute ca rezultat al activității doctorandului din timpul studiilor universitare de doctorat. Dacă doctorandului i se impune, pentru a putea obține titlul științific de doctor, să întocmească și să publice, în timpul programului său doctoral, mai multe lucrări științifice, iar acestea, pentru a nu aduce atingere calității tezei de doctorat, trebuie să fie din cadrul temei tezei de doctorat, este firesc că teza de doctorat, privită izolat, nu are cum să mai fie originală. Din perspectiva întregului doctorat însă (care nu se limitează la teza de doctorat, ci include evident programul universitar doctoral, în cadrul căruia au fost întocmite și publicate respectivele lucrări de cercetare științifică), rezultatul cercetării este unul original, prin raportare la nivelul cunoașterii științifice înainte de începerea activității doctorale.

⁶ Publicată în *Monitorul oficial al României*, partea I, nr. 505 din 04.06.2004, cu modificările ulterioare.

În acest moment însă, acceptând ca normală includerea lucrărilor de cercetare științifică întocmite și publicate de doctorand în timpul programului de studii universitare de doctorat, este necesar a vedea ce exigențe trebuie respectate de doctorand pentru a nu fi vorba de un autoplagiat.

Cu caracter general, respectarea eticii profesionale în activitatea de cercetare doctorală este impusă de art. 170 alin. (1) din Legea nr. 1/2011 a educației naționale.

În mod specific, art. 4 alin. (1) lit. e) din Legea nr. 206/2004 privind buna conduită în cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și inovare definește autoplagiatul drept *"expunerea într-o operă scrisă sau o comunicare orală, inclusiv în format electronic, a unor texte, expresii, demonstrații, date, ipoteze, teorii, rezultate ori metode științifice extrase din opere scrise, inclusiv în format electronic, ale aceluiași sau aceluiași autori, fără a menționa acest lucru și fără a face trimitere la sursele originale."* Art. 2¹ alin. (2) lit. b) corelat cu art. 2 lit. b) din aceeași lege califică autoplagiatul ca o abatere de la normele de bună conduită *"în activitatea de comunicare, publicare, diseminare și popularizare științifică"*.

Ratione personae, respectarea normelor de bună conduită în activitatea de cercetare științifică este impusă - de art. 1 alin. (4) din Legea nr. 206/2004 privind buna conduită în cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și inovare - pentru *"categoriile de personal ce desfășoară activități de cercetare-dezvoltare, prevăzute în Legea nr. 319/2003, precum și de către alte categorii de personal, din mediul public sau privat, ce beneficiază de fonduri publice de cercetare-dezvoltare"*.

Aceste categorii de personal se regăsesc în art. 6 din Legea nr. 319/2003 privind Statutul personalului de cercetare-dezvoltare⁷, fiind vorba de: personalul de cercetare-dezvoltare; cadrele didactice universitare; personalul auxiliar din activitatea de cercetare-dezvoltare; personalul din aparatul funcțional.

Art. 164 alin. (1) din Legea nr. 1/2011 a educației naționale dispune că, pe parcursul desfășurării studiilor universitare de doctorat, doctorandul are atât calitatea de student, cât și - pe durată determinată - calitatea de asistent de cercetare sau de asistent universitar. Asistentul de cercetare științifică face parte din personalul de cercetare-dezvoltare, potrivit art. 7 lit. e) din Legea nr. 319/2003 privind Statutul personalului de cercetare-dezvoltare, iar asistentul universitar aparține categoriei personalului didactic din învățământul superior, conform art. 285 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 1/2011 a educației naționale. Excepția neobligativității încadrării doctoranzilor ca asistenți de cercetare sau ca asistenți universitari, dacă este vorba de doctoranzi la forma de învățământ cu frecvență redusă, instituită de art. 164 alin. (1¹) din Legea nr. 1/2011 a educației naționale, nu vizează decât doctoratul profesional (care se organizează numai în domeniile artelor sau sportului), iar nu și doctoratul științific (cum este doctoratul în domeniul Științe juridice), care este organizat numai la forma de învățământ cu frecvență, potrivit art. 158 alin. (6) din Legea nr. 1/2011 a educației naționale.

Din corelarea acestor norme rezultă că doctoranzilor în Științe juridice le este aplicabilă interdicția autoplagiatului în teza de doctorat.

O analiză a literei brute a textului care definește autoplagiatul ar duce la concluzia că, pentru a nu fi în prezența acestei forme de abatere de la normele de bună conduită în cercetarea științifică, ar fi suficient ca autorul (în concret, doctorandul) care reia într-o lucrare științifică ulterioară (în concret, în teza de doctorat) ceea ce a prezentat ori publicat deja

⁷ Publicată în *Monitorul oficial al României*, partea I, nr. 530 din 23.07.2003, cu modificările ulterioare.

anterior într-o altă lucrare științifică (în concret, în cele 4 lucrări de cercetare științifice întocmite în cadrul programului de studii universitare de doctorat) să indice în lucrarea posterioară (în concret, în teza de doctorat) faptul că a mai prezentat ori publicat anterior elementele respective și să facă trimitere expresă la sursa originară⁸.

Trebuie să se țină cont însă și de finalitatea instituirii acestei abateri de la buna conduită în cercetarea științifică, și anume împiedicarea sporirii artificiale a creației științifice, pentru favorizarea nemeritată a carierei didactice universitare sau de cercetare științifică (ocuparea unui post în învățământul superior sau în cercetarea științifică, promovarea, salarizarea sau premiarea, obținerea finanțărilor pentru cercetare, includerea în comisii de evaluare etc.).

În concret, Ordinul Ministrului Educației Naționale nr. 5110/2018 privind aprobarea standardelor naționale minimale pentru acordarea titlului de doctor conține reguli explicite privind (auto)citarea în teza de doctorat numai în 3 din cele 35 de domenii specifice de doctorat (adică sub 10%):

- *"publicațiile vor fi specificate în teza de doctorat la diseminarea rezultatelor cercetării"* - inginerie civilă și management (pct. 3 din anexa nr. 6 la Ordin);

- *"[...] cel puțin trei articole științifice (citate în bibliografia aferentă tezei de doctorat [...]) și [...] un brevet de invenție bazat pe o aplicație inclusă în teza de doctorat [...]"* - inginerie mecanică, mecatronică și robotică (pct. 1 partea introductivă și pct. 3 din anexa nr. 17 la Ordin);

- *"atât comunicările, cât și articolele științifice publicate trebuie să reprezinte părți din teză (indicate prin note de subsol în conținutul tezei de doctorat) sau să cuprindă rezultate ale cercetării realizate în cadrul cercetării doctorale"* - filologie (pct. 3 din anexa nr. 29 la Ordin).

Faptul că autocitarea nu este impusă expres în fiecare din domeniile specifice de doctorat nu suprimă această obligație, instituită cu caracter general printr-un act normativ cu forță superioară.

În opinia noastră, pentru a nu comite abaterea de autoplăgiat, doctorandul care integrează (chiar în integralitate) în teza sa de doctorat lucrările științifice realizate în cadrul programului doctoral trebuie să respecte 3 criterii cumulative.

Primo, publicarea celor 4 lucrări de cercetare științifică trebuie însoțită, de fiecare dată, de indicarea faptului că este vorba de o lucrare realizată în cadrul programului doctoral cu o anumită temă, desfășurat în cadrul unei școli doctorale, funcționând în cadrul unei instituții organizatoare de studii universitare de doctorat. Nu credem că este necesară și indicarea numelui conducătorului de doctorat, deoarece validarea respectivei lucrări în cadrul programului individual de cercetare științifică se face de conducătorul de doctorat (cu avizul consultativ al comisiei de îndrumare) numai după publicare.

Secundo, în teza de doctorat doctorandul trebuie să indice expres că a publicat deja anterior respectivul rezultat al cercetării, efectuate în cadrul programului doctoral, precizând exact și complet publicația, potrivit normelor de citare a surselor bibliografice.

Tertio, întrucât cele 4 lucrări de cercetare au fost realizate în cadrul programului doctoral și au fost integrate (sub orice formă) în teza de doctorat, ele nu pot fi indicate și contabilizate ulterior, de viitorul doctor în Științe juridice, ca lucrări de cercetare științifică

⁸ În opinia noastră, este vorba de sursele *"originare"*, iar nu de sursele *"originale"*, așa cum apare (din eroare materială, în opinia noastră, prezumând că legiuitorul este înțelept) în art. 4 alin. (1) lit. e) din Legea nr. 206/2004 privind buna conduită în cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și inovare.

valorificabile pentru cariera universitară sau de cercetare științifică. Evident, autorul lor le poate include în lista publicațiilor sale științifice (este vorba de recunoașterea calității sale de autor), dar nu în vreo listă depusă ca document oficial pentru vreun concurs de ocupare a unui post didactic universitar sau de cercetare științifică, pentru gradație de merit sau pentru premiere, pentru obținerea unei finanțări a cercetării ori pentru obținerea oricărui alt avantaj profesional ori patrimonial. Sub acest aspect, situația este similară celei a publicării tezei de doctorat, una și aceeași lucrare (teza de doctorat) neputând fi contabilizată, în aceste scopuri de carieră profesională, de 2 ori (atât pentru a dovedi îndeplinirea condiției deținerii titlului de doctor în științe, cât și drept o carte publicată).

Dacă aceste condiții sunt respectate cumulativ, nu există autoplăgiat în cazul includerii (chiar integrale) în teza de doctorat a lucrărilor de cercetare științifică realizate și publicate în cadrul programului individual de cercetare științifică, impuse de standardele calitative minimale la nivel național pentru domeniul Științe juridice.

II. INDIVIDUALITATEA CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE DOCTORALE ÎN DOMENIUL ȘTIINȚELOR JURIDICE

Distinct de chestiunea originalității cercetării doctorale este necesară și respectarea condiției individualității acesteia sub aspectul autorului său. Teza de doctorat este creația științifică proprie a doctorandului, iar acest lucru trebuie să se verifice și în activitatea doctorandului în cadrul programului individual de cercetare științifică, atunci când doctorandul prezintă sau publică lucrări conform standardelor naționale minimale. Analiza vizează cu caracter de principiu coautoratul (A), iar apoi chestiunile specifice suplimentare ridicate de poziția de autoritate a conducătorului de doctorat sau a altor persoane asupra doctorandului în cazul coautoratului (B).

A. Coautoratul

Ordinul Ministrului Educației Naționale nr. 5110/2018 privind aprobarea standardelor naționale minimale pentru acordarea titlului de doctor nu exclude realizarea în coautorat a lucrărilor științifice (ori a unora dintre ele) realizate de doctorand în cadrul programului individual de cercetare științifică, punând eventual condiții, precum cea de prim-autor sau de autor corespondent.

Este vorba despre următoarele domenii de doctorat: fizică (pct. 2 și pct. 3 din anexa nr. 3 la Ordin); chimie (pct. 2 din anexa nr. 4 la Ordin); științele pământului (pct. 2.b și pct. 3 din anexa nr. 5 la Ordin); inginerie chimică, inginerie medicală, știința materialelor și nanomateriale (pct. 1.c din anexa nr. 8 la Ordin); inginerie electrică (pct. 3 din anexa nr. 9 la Ordin); inginerie energetică (pct. 2 din anexa nr. 10 la Ordin); electronică, telecomunicații și nanotehnologie (pct. 1 și pct. 3 din anexa nr. 11 la Ordin); ingineria resurselor vegetale și animale (pct. 2 din anexa nr. 14 la Ordin); calculatoare, tehnologia informației și ingineria sistemelor (pct. 1 din anexa nr. 15 la Ordin); inginerie industrială și management (pct. 1.a din anexa nr. 16 la Ordin); inginerie mecanică, mecatronică și robotică (pct. 1 partea introductivă și pct. 1.c din anexa nr. 17 la Ordin); biologie și biochimie (pct. 1 din anexa nr. 19 la Ordin); medicină (pct. 1 partea introductivă din anexa nr. 20 la Ordin); medicină veterinară (pct. 1 și pct. 2 din anexa nr. 21 la Ordin); medicină dentară (pct. 1 partea introductivă din anexa nr. 22 la Ordin); farmacie (pct. 3 din anexa nr. 23 la Ordin); științe militare, informații și ordine

publică (pct. 1 partea introductivă din anexa nr. 26 la Ordin); științe economice și administrarea afacerilor (pct. 1 din anexa nr. 27 la Ordin); istorie și studii culturale (pct. 4 din anexa nr. 31 la Ordin); arhitectură și urbanism (pct. 1 din anexa nr. 33 la Ordin).

În total, din cele 35 de domenii de doctorat, coautoratul în realizarea lucrărilor de cercetare științifică din timpul programului de studii universitare de doctorat este permis explicit în 20 de domenii specifice, ceea ce reprezintă peste jumătate dintre acestea.

Personal nu cunoaștem particularitățile activității de cercetare științifică din domeniile respective, deci nu ne pronunțăm asupra chestiunii coautoratului lucrărilor științifice realizate de doctorand în cadrul programului său individual de cercetare științifică din aceste domenii specifice de doctorat.

În domeniul Științelor juridice însă, considerăm că instituția coautoratului nu este nici științifică, nici legală atunci când este vorba de lucrările științifice realizate de doctorand în cursul programului său de studii universitare de doctorat. Insistăm asupra faptului că nu este vorba pur și simplu de chestiunea coautoratului în general în domeniul Științelor juridice, ci exclusiv de situația lucrărilor de cercetare științifică realizate de doctorand în cadrul programului său doctoral, în legătură cu tema tezei sale de doctorat și pe care le va integra - total sau parțial - în teză.

Din punct de vedere metodologic, în domeniul Științelor juridice este perfect posibilă realizarea unei cercetări științifice de mici dimensiuni (o comunicare științifică prezentată la o conferință și publicată apoi în volumul acesteia ori un articol publicat într-o revistă) în mod individual, fără să fie nevoie de mai mulți autori. Astfel, în mod normal, coautoratul în domeniul Științelor juridice se justifică fie la lucrările științifice de mari dimensiuni, fie la cele (chiar de mici dimensiuni) care au caracter inter- și pluridisciplinar (*e.g.*: un studiu despre receptarea normei internaționale în sistemul juridic național, scris de un internaționalist și un constituționalist; un studiu despre exigențele convenționale ale procesului echitabil, scris de un internaționalist și un procedurist; un studiu despre impozitarea veniturilor obținute din infracțiuni, scris de un fiscalist și un penalist). Lucrările științifice pe care doctorandul trebuie să le întocmească în cadrul programului individual de cercetare științifică nu sunt de mari dimensiuni și sunt într-un domeniu pe care doctorandul trebuie să îl stăpânească singur.

Din punct de vedere juridic, dacă lucrările științifice realizate în cadrul programului de studii universitare de doctorat sunt integrate (eventual integral) în teza de doctorat, aceasta nu mai are, cel puțin parțial, un unic autor, și anume doctorandul. Or, teza de doctorat trebuie să aibă un singur autor (doctorandul), iar pe baza ei o singură persoană (respectivul doctorand) primește titlul științific de doctor.

De altfel, în Ordinul Ministrului Educației Naționale nr. 5110/2018 privind aprobarea standardelor naționale minimale pentru acordarea titlului de doctor, în anexa nr. 24 referitoare la Științele juridice nu este făcută nicio referire la coautorat, așa cum există în 20 de alte anexe privind alte domenii specifice de doctorat, de unde rezultă concluzia că, în domeniul specific de doctorat reprezentat de Științele juridice nu este acceptat coautoratul la cele 4 lucrări de cercetare științifică realizate în cadrul programului doctoral și care constituie standardul calitativ minimal național în materie pentru susținerea tezei de doctorat și obținerea titlului științific de doctor. Coautoratul poate fi perfect justificat în respectivele domenii, chestiune pe care autorul prezentului articol nu o stăpânește, dar soluția nu poate fi și nu trebuie extinsă pentru doctoratul în domeniul Științe juridice.

B. Coautoratul cu conducătorul de doctorat și/sau cu alte persoane dispunând de autoritate asupra doctorandului

În câteva (foarte puține) situații, Ordinul Ministrului Educației Naționale nr. 5110/2018 privind aprobarea standardelor naționale minime pentru acordarea titlului de doctor are în vedere întocmirea și publicarea de doctorand a lucrărilor de cercetare științifică din cadrul programului doctoral în coautorat cu conducătorul de doctorat.

Aceste situații se regăsesc în cadrul a 4 din cele 35 de domenii specifice de doctorat (puțin peste 10%), și anume:

- chimie: *"conducătorul de doctorat să fie coautor cu doctorandul la minimum un articol publicat într-o revistă cotate ISI"* (pct. 3 din anexa nr. 4 la Ordin);
- inginerie chimică, inginerie medicală, știința materialelor și nanomateriale: *"la cel puțin un articol conducătorul de doctorat să fie coautor"* (pct. 1.d din anexa nr. 8 la Ordin);
- inginerie mecanică, mecatronică și robotică: *"la cel puțin două articole din lista de lucrări a doctorandului, conducătorul de doctorat să fie coautor"* (pct. 1.b din anexa nr. 17 la Ordin);
- științe militare, informații și ordine publică: *"minimum două articole împreună cu conducătorul de doctorat"* (pct. 1.a din anexa nr. 26 la Ordin).

Și sub acest aspect, arătăm că personal nu suntem familiarizat cu specificul cercetării științifice din domeniile respective, deci nu ne pronunțăm asupra compatibilității coautoratului conducătorului de doctorat cu etica academică ori cu legalitatea. De altfel, din aceste 4 domenii, primele 3 sunt foarte îndepărtate de cel al Științelor juridice. Cât privește Științele militare, informații și ordine publică, autorul prezentului articol, dincolo de faptul că este terț absolut, refuză, pentru motive de conștiință profesională, să ia în considerare respectivul domeniu ca un standard la care să se raporteze⁹.

În domeniul Științelor juridice însă, apreciem că, suplimentar față de chestiunea generală (analizată *supra*) pusă de coautoratul la lucrările de cercetare științifică realizate de doctorand în cadrul programului individual de cercetare științifică, un coautorat cu conducătorul de doctorat ar putea constitui, în anumite împrejurări, abateri de la normele de bună conduită în activitatea de cercetare științifică, prevăzute de Legea nr. 206/2004 privind buna conduită în cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și inovare, deci ar pune și probleme de etică academică, și probleme de legalitate. În concret, ar putea fi vorba de:

- includerea în lista de autori ai unei publicații științifice a unui coautor care nu a contribuit semnificativ la publicație, faptă care constituie abatere de la normele de bună conduită în activitatea de comunicare, publicare, diseminare și popularizare științifică (doctorandul s-ar simți dator să îl includă drept coautor sau chiar prim-autor pe conducătorul de doctorat, fără ca acesta să fi desfășurat vreo activitate de cercetare) - art. 2¹ alin. (2) lit. c) corelat cu at. 2 lit. b) din Legea nr. 206/2004 privind buna conduită în cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și inovare;
- abuzul de autoritate pentru a obține calitatea de coautor al publicațiilor persoanelor din subordine, faptă care constituie abatere de la normele de bună conduită în funcțiile de conducere în activitatea de cercetare-dezvoltare (doctorandul ar fi forțat să îl includă drept

⁹ În opinia strict personală a autorului prezentului articol, domeniul Științe militare, informații și ordine publică este populat de o revoltătoare impostură științifică (doctoranzi, conducători de doctorat, școli doctorale, universități/"academii" și o "Academie" de ramură).

coautor sau chiar prim-autor pe conducătorul de doctorat, fără ca acesta să fi desfășurat vreo activitate de cercetare) - art. 2¹ alin. (4) lit. a) corelat cu at. 2 lit. d) din Legea nr. 206/2004 privind buna conduită în cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și inovare;

- abuzul de autoritate pentru a impune nejustificat propriile teorii, concepte sau rezultate asupra persoanelor din subordine, faptă care constituie abatere de la normele de bună conduită în funcțiile de conducere în activitatea de cercetare-dezvoltare (doctorandul ar fi forțat să ajungă la concluziile științifice pe care le împărtășește conducătorul de doctorat, coautor al lucrării de cercetare științifică) - art. 2¹ alin. (4) lit. d) corelat cu at. 2 lit. d) din Legea nr. 206/2004 privind buna conduită în cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și inovare.

Pentru identitate de rațiune, soluția trebuie să fie aceeași și în cazul celorlalte persoane care dispun sau pot dispune în viitor de autoritate asupra doctorandului, și anume: membrii comisiei de îndrumare; directorul școlii doctorale; referenții oficiali din comisia de doctorat; membrii comisiei de specialitate a CNATDCU care verifică teza de doctorat.

Repetăm, ideea de bază a neacceptării coautoratului (cu referire exclusivă la lucrările de cercetare științifică realizate și publicate de doctorand în cadrul programului său doctoral și în legătură cu tema tezei sale de doctorat) privește orice persoană, nu doar conducătorul de doctorat ori alte persoane care dispun sau pot dispune de autoritate asupra doctorandului, în cazul acestora din urmă ridicându-se (fie și măcar potențial) doar chestiuni suplimentare de etică academică.

În cazul doctoratului în domeniul Științe juridice, teza de doctorat și întreaga activitate de cercetare științifică doctorală (inclusiv cele 4 lucrări științifice realizate și publicate în timpul programului de cercetare științifică, impuse ca standarde minimale naționale specifice) trebuie să fie rezultatul cercetării științifice individuale a doctorandului, iar nu al unei "cooperative" (reale sau de complezență) incluzând doctorandul, conducătorul de doctorat și eventual alte persoane având sau putând avea în viitor autoritate asupra doctorandului (membrii comisiei de îndrumare, directorul școlii doctorale, referenții oficiali membri ai comisiei de susținere a tezei de doctorat, membrii comisiei de specialitate a CNATDCU). Fiecare dintre acești cercetători are propriul rol:

- doctorandul realizează cercetarea științifică și redactează teza de doctorat, concepțiile științifice fiind ale sale;

- conducătorul de doctorat îl îndrumă metodologic și deontologic pe doctorand, dar nu face cercetare în locul acestuia, nici nu îi impune propriile concepții științifice¹⁰, nici nu

¹⁰ Spre exemplu, conducătorul de doctorat poate să împărtășească opinia că Dreptul comercial nu există, deci opinia unicității Dreptului civil, întemeindu-se pe criterii pozitivistice formale (absența unui Cod comercial, suprimarea adjectivului "comercială" însoțind anterior substantivul "societate", redenumirea secțiilor instanțelor din "Comercială" în "a II-a Civilă" etc.). Doctorandul are însă dreptul să înțeleagă esența și particularitățile normelor și instituțiilor juridice dincolo de aspectele pozitivistice formale, deci să împărtășească opinia științifică a existenței Dreptului comercial ca ramură distinctă de Drept, înrudită cu Dreptul civil (care rămâne dreptul comun) în cadrul familiei Dreptului privat, dar independentă față de acesta. În această situație, conducătorul de doctorat are obligația să vegheze ca doctorandul să își expună și argumenteze opinia conform regulilor cercetării științifice, dar nu îi poate impune doctorandului propria concepție științifică. Evident, în cazul unei aberații, nu mai este vorba de o opinie științifică (spre exemplu, dacă s-ar susține că, în caz de conflict între Codul civil și Constituție sau între Codul civil și o normă mai favorabilă din Convenția europeană a drepturilor omului, ar prevala norma din Codul civil), așa că în astfel de situații conducătorul de doctorat este obligat să intervină pe fond, întrucât un doctorand care susține aberații cu pretenția că ar fi opinii științifice nu își justifică statutul. Cert, pornim de la premisa că însuși conducătorul de doctorat își justifică statutul și nu susține aberații

profită de munca acestuia, nici nu îl tratează ca pe un sclav;

- membrii comisiei de îndrumare îl ajută pe conducătorul de doctorat în îndrumarea metodologică și deontologică a doctorandului;

- referenții oficiali din comisia de susținere a tezei de doctorat și membrii din comisia de specialitate a CNATDCU verifică, în deplină independență și imparțialitate, calitatea tezei de doctorat și respectarea eticii universitare;

- directorul școlii doctorale asigură conducerea administrativă a acesteia, verifică legalitatea procedurilor și conduce comisia de susținere publică a tezei de doctorat.

Rolul fiecărui actor fiind clar delimitat, coautoratul acestor persoane dispunând de autoritate asupra doctorandului la realizarea, de acesta din urmă, a lucrărilor științifice din programul individual de cercetare științifică este exclus din punct de vedere metodologic, etic și juridic. Un conducător de doctorat, indiferent de vârstă, trebuie să fie capabil să continue să aducă elemente noi și originale în cercetarea științifică, nu să paraziteze un doctorand. Similar, membrii diverselor comisii administrative trebuie să își rezerve timp pentru a continua să facă (și) cercetare, iar nu să se transforme în birocrați care, pentru a strânge puncte în tabele statistice, își alătură numele unor cercetări la care nu au participat.

CONCLUZII

În concluzie, apreciem că, pentru a respecta menirea programului individual de cercetare științifică și pentru a nu afecta calitatea tezei de doctorat prin impunerea de obligații de cercetare fără legătură cu tema tezei de doctorat, cele 4 lucrări de cercetare științifică pe care un student doctorand în domeniul Științe juridice trebuie să le întocmească și să le publice în perioada respectivului program doctoral trebuie să fie din cadrul temei tezei de doctorat, putând fi ulterior integrate, chiar în integralitate, în teza de doctorat, cu respectarea regulilor impuse de interdicția autoplagiatului.

În raport cu specificul cercetării științifice doctorale juridice, respectivele lucrări de cercetare științifice trebuie să îl aibă pe doctorand ca autor unic, iar - suplimentar - un coautorat cu conducătorul de doctorat sau cu alte persoane având autoritate asupra doctorandului ar putea constitui, în anumite împrejurări, chiar abateri de la regulile de bună conduită în cercetarea științifică.

(caz în care oricum nici doctorandul nu își justifică propriul statut, având culpa inexcuzabilă de a fi ales să își desfășoare cercetarea doctorală sub conducerea unei asemenea persoane).